

УДК 37.018.593+37.014.6:004.9

**ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ В УПРАВЛІННІ ЯКІСТЮ ОСВІТИ
В ГІМНАЗІЇ ПРИВАТНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ****Пліш І.В.
СШДС "Лісова казка"**

В статті проаналізовані особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в процесі управління якістю освіти в гімназіях приватної форми власності. Запропоновано структуру інформаційного освітнього середовища, сформованість якого надає можливість оперативно та ефективно приймати управлінські рішення. Зазначене, в свою чергу, позитивно впливає на якість навчально-виховного процесу та якість освіти.

Ключові слова: навчання, інформаційно-комунікаційні технології, якість, інформаційне освітнє середовище, гімназія приватної форми власності, учень, вчитель, навчально-виховний процес.

Постановка проблеми. Приватні навчальні заклади освіти відіграють важливу роль в системах освіти багатьох країн. У Німеччині – 5 тисяч приватних шкіл, у яких навчається один мільйон учнів (кожний 14-й учень країни); в Швеції приватними є 900 шкіл, в яких навчаються 15% учнів країни (від 6 до 19 років); в Нідерландах – 75% всіх шкіл, 70% учнів; у Франції – 18% учнів навчаються у школах приватної форми власності; у Новій Зеландії – 95% шкіл, в США – 10-13% шкіл є приватними. В Польщі відкрито численні недержавні початкові та середні школи, до яких відносяться приватні та так звані парафіяльні, а також публічні школи, діяльність яких частково оплачується за рахунок фінансових пожертвувань. У Болгарії протягом 90-х років кількість приватних шкіл збільшилася в 10 разів. Для країн пострадянського простору частка навчальних закладів приватної форми власності суттєво менша: в Росії функціонує близько 900 шкіл приватної форми власності, в Україні частка приватних закладів освіти не перевищує 1,3% від їх загальної кількості.

Міжнародний досвід свідчить, що для дітей, які мають труднощі у навчанні, або для обдарованих дітей, навчально-виховний процес у приватних школах може бути адаптований більш ефективно, ніж у державних закладах освіти. В школі приватної форми власності (ШПФВ) учням надаються всі можливості для успішного навчання, розвитку особистих якостей, фізичного та культурного розвитку. Цьому сприяє – якісна шкільна інфраструктура (обладнані класи, сучасні лабораторії і комп'ютерні аудиторії, бібліотеки, спортивні поля, басейни, музичні класи, центри мистецтв при школах та ін.), відкритість вчителів та готовність персоналу школи прийти на допомогу в будь-якій складній ситуації. Ряд держав застосовує різноманітні механізми підтримки приватної освіти, зокрема такі: надання приміщень у безкоштовне користування або за символічну орендну плату; надання державного персоналізованого фінансування на кожного учня.

У процесі становлення громадянського суспільства обов'язком держави є створення умов рівноправного існування та функціонування навчальних закладів усіх форм власності, подолання багаторічної неузгодженості законодавства щодо їх діяльності, забезпечення для кожного громадянина можливості вільного вибору навчального закладу, послуги якого найкраще задовольняють його особисті запити.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У психолого-педагогічній літературі завжди приділялася належна увага проблемі управління освітою та якістю освіти. У працях українських та зарубіжних вчених наголошується роль провідних положень наукового менеджменту в розвитку теорії та практики управління навчальними закладами та педагогічними системами. При цьому особлива увага надається гуманістичному підходу в управлінні школою (І. А. Зязюн, Ю. А. Конаржевський, В. Г. Кремень, О. Я. Савченко,

Т. І. Шамова, Е. А. Ямбург та ін.); ролі та значенню творчого потенціалу особистості керівника у забезпеченні якості освіти (Т. І. Коваль, В. І. Луговий, В. І. Маслов, Л. П. Одерій, В. В. Олійник, С. О. Сисоєва та ін.); необхідності використання інноваційних підходів до управління розвитком школи (В. С. Лазарєв, В. І. Маслов, А. М. Моїсєєв, М. М. Поташник та ін.).

Значну роль у підтримці якісної освіти, зокрема у загальноосвітніх навчальних закладах відіграють ІКТ, що пронизують як сам процес навчання, так і процеси управління. В галузі використання ІКТ у навчально-виховному процесі накопичено значний науковий потенціал – роботи В. Ю. Бикова, В. П. Беспалька, А. Ф. Верланя, А. М. Гуржія, М. І. Жалдака, В. В. Лапінського, Н. В. Морзе, Ю. І. Машбиця, В. М. Монахова, О. В. Співаковського, О. М. Спіріна та ін.

Широкий міждисциплінарний діапазон проблем "управління якістю освіти", "компетентнісний підхід до якості освіти", "моніторинг якості освіти" зумовили потребу в проведенні аналізу наукових праць відомих теоретиків наукового менеджменту М. Альберта, М. Вебера, М. Вудкока, М. Мескона, Т. Пітерса, С. Н. Паркінсона, А. Файоля, Ф. Тейлора, П. Уотермана, М. Хедоурі, Л. Якоккі та ін., в яких аналізується ефективно управління й розкривається поняття "якість" щодо освіти. Проблема підвищення якості освіти була метою реформування більшості освітніх систем.

Формулювання мети статті (постановка завдання). Основним чинником забезпечення якості освіти в ШПФВ є оцінювання ефективності здійснення управління. Нині, поруч з необхідністю модернізації змісту навчання, важливою проблемою стає пошук технологій управління, адекватних сучасним потребам і можливостям ШПФВ. Школи приватної форми власності відзначаються можливістю забезпечення кращих умов для підвищення управління якістю освіти, однак процес ускладнюється відсутністю науково обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на пошук, виокремлення та створення відповідних педагогічно організаційних умов – інформаційного освітнього середовища. Потребуються принципово нові теоретичні та технологічні підходи до управління якістю освіти. Одним із стратегічних напрямів модернізації управлінської діяльності ШПФВ є її інформатизація. Йдеться про впровадження в процес управління ІКТ з метою підвищення якості освіти та відповідно до нових концептуальних підходів у системі освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом останніх років в нашій країні здійснено значні кроки у зазначеному напрямі – спостерігається формування, на основі ІКТ, інформаційного освітнього середовища в системі освіти в цілому та загальноосвітніх навчальних закладах зокрема.

Нині розробленню нових моделей і методів управління шкільною освітою, зокрема її якістю, використанню нових інструментів і технологій контролю якості навчального процесу приділяється певна увага. Аналіз наукової літератури з проблеми управління якістю освіти в школах приватної форми власності свідчить, що незважаючи на досить вагомий результати наукових пошуків, здобуті результати не отримали форми цілісного узагальнення в контексті наукового обґрунтування наукових підходів до використання ІКТ в управлінні якістю освіти та підтверджує недостатній ступінь розробленості управління освітою у ШПФВ. За безумовної важливості результатів досліджень, поза увагою дослідників залишилися важливі аспекти теоретико-методологічних і технологічних основ використання ІКТ в управлінні якістю освіти в школах приватної форми власності – формування відповідного інформаційного освітнього середовища.

Аналіз досвіду використання ІКТ в управлінні навчальним закладом показав, що: для досягнення високої ефективності управління освітою у ШПФВ має носити системний характер; складність розроблювання системи управління освітою у ШПФВ визначається специфікою управлінської діяльності закладів такого типу. Розгляд управління освітою у ШПФВ дозволить:

- формалізувати структуру управління освітою в ШПФВ з використанням ІКТ як сукупність окремих модулів – складових управлінської діяльності, із урахуванням специфіки навчального процесу;
- вирізнити задачі управління та встановлення необхідності формування інформаційного середовища з метою їх розв'язання.

Ми виокремлюємо проблеми, безпосередньо пов'язані з управлінням освітою у ШПФВ за використання ІКТ. По-перше, це – загальні проблеми організації процесу управління: забезпечення його нормативно-правових засад; визначення основних учасників та їх функцій; формування структури взаємодії учасників; здійснення моніторингу; забезпечення неперервного розвитку системи навчальних матеріалів та методик їх використання; підготовку співробітників ШПФВ до впровадження ІКТ тощо. По-друге, це – технологічні проблеми: відбір та впровадження ІКТ з метою технологічного та організаційного забезпечення процесу управління; відбір та впровадження програмного забезпечення з метою підтримки управління навчально-виховним процесом (у тому числі з елементами дистанційного навчання); створення методичної системи підтримки процесу впровадження електронних засобів навчального призначення та засобів управління – формування інформаційного середовища, яке повністю охоплює діяльність ШПФВ.

Пропонується динамічне та відкрите інформаційне середовище, яке складається з модулів:

- головний модуль – організація функцій зв'язку з іншими модулями;
- права доступу – визначення прав доступу користувача;
- адміністрування – контроль за системою, визначення прав кожного користувача щодо роботи з певним модулем;
- підтримка зв'язку – підтримка зв'язку користувачів в локальній мережі та Інтернет;
- пошук інформації – засоби пошуку інформації в локальній мережі та Інтернет;
- діловодство – підтримка документообігу навчального закладу;
- організатор (планування та підтримка навчального процесу) – розклад, розподіл педагогічного навантаження; календар подій, годинник, списки призначених завдань, електронний щоденник;
- сайт Освітньо-виховного комплексу приватна гімназія "Апогей" <http://apogey.school-site.kiev.ua/> – розташування навчально-методичних та дидактичних матеріалів, відомостей про діяльність навчального закладу, організація зворотного зв'язку між адміністрацією, співробітниками, учнями та батьками тощо.

Формування інформаційного середовища у межах ШПФВ вбачається одним із шляхів покращання взаєморозуміння та співробітництва між всіма учасниками навчально-виховного процесу: адміністрацією, вчителями, учнями та батьками. Для адміністрації це: оперативна підтримка та узагальнення інформації про навчально-виховний процес школи з метою прийняття рішень та управління; створення та підтримка шкільного документообігу; моніторинг динаміки успішності учнів; створення автоматизованого банку даних; моніторинг змін в контингенті; створення розкладу уроків та контроль його дотримання; розроблювання планів шкільних та позашкільних заходів; ведення особових справ співробітників та учнів; формування особистих звітів педагогічних працівників та адміністрації. Для учнів та батьків доступ до: електронних баз даних і навчальних програм; електронного щоденника; розкладу уроків; відомостей про успішність учнів та відвідуваність ними занять. Для вчителів-предметників: створення електронних баз даних і навчальних програм з предмету; доступ до електронних навчальних матеріалів з метою самоосвіти та підвищення кваліфікаційного рівня; автоматизація оцінювання рівня знань учнів; ведення електронного класного журналу, календарно-тематичних планів тощо.

Висновки. Актуальність та соціальна значущість для розвитку суспільства проблеми якості навчання в приватній школі, посилення ролі управління щодо його забезпечення,

недостатній рівень її практичної реалізації зумовили пошук шляхів управління якістю освіти в школах приватної форми власності за використання інформаційно-комунікаційних технологій. Запропоновано структуру інформаційного освітнього середовища в ШПФВ, сформованість якого надає можливість оперативно та ефективно приймати управлінські рішення. Зазначене, в свою чергу, позитивно впливає на якість навчально-виховного процесу та якість освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков В. Ю. Навчальне середовище сучасних педагогічних систем // Професійна освіта: педагогіка і психологія / В. Ю. Биков ; за ред.: І. Зазюна, Н. Ничкало, Т. Левовицького, І. Вільш // Україно-польський журнал. – Вид. IV. – Ченстохова : Вид-во Вищої Педагогічної Школи у Честохові, 2004. – С. 59-80.
2. Директор школи – організатор впровадження освітніх інновацій // Всеукраїнський науково-практичний журнал "Директор школи, ліцею, гімназії". – №1, 2006. – С. 42-46.
3. Освітньо-виховний комплекс приватна гімназія "Апогей" / Сторінка гімназії "Апогей" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apogey.school-site.kiev.ua/menu/>
4. Система образования в Японии / Сайт "Система образования Япония" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.go-japan.com.ua/countryinfo/>